

ĐẠI HỌC HUẾ
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

VIỆN HÀN LÂM KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
VIỆN NGHIÊN CỨU ĐÔNG BẮC Á

ĐẠI HỌC HUẾ
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC

NHIỀU TÁC GIẢ

KỶ YẾU

HỘI THẢO KHOA HỌC QUỐC GIA QUAN HỆ VIỆT NAM - NHẬT BẢN TRONG THỜI ĐẠI MỚI

NHÀ XUẤT BẢN ĐẠI HỌC HUẾ

Huế, 2023

TRƯỜNG ĐẠI HỌC HUẾ

KỶ YẾU
HỘI THẢO KHOA HỌC QUỐC GIA
QUAN HỆ VIỆT NAM - NHẬT BẢN
TRONG THỜI ĐẠI MỚI

Biên mục trên xuất bản phẩm của Thư viện Quốc gia Việt Nam

Kỷ yếu Hội thảo Khoa học quốc gia: Quan hệ Việt Nam - Nhật Bản trong thời đại mới / Nguyễn Thị Vĩnh Linh, Trương Công Huỳnh Kỳ, Hoàng Chí Hiếu... - Huế : Đại học Huế, 2023. - 579 tr. : hình vẽ ; 30 cm

ĐTTS ghi: Đại học Huế.... - Thư mục cuối mỗi bài

ISBN 978-604-399-595-4

1. Quan hệ quốc tế 2. Việt Nam 3. Nhật Bản 4. Kỷ yếu hội thảo
327.597052 - dc23

DUM0838p-CIP

TRƯỜNG ĐẠI HỌC HUẾ

Mã số sách: NC/574-2023

CHỦ ĐỀ 3. NHỮNG KHÓ KHĂN, THÁCH THỨC VÀ TRIỂN VỌNG QUAN HỆ VIỆT NAM - NHẬT BẢN TRONG BỐI CẢNH QUỐC TẾ MỚI	341
QUAN HỆ VIỆT NAM - NHẬT BẢN TRONG BỐI CẢNH MỚI: NHỮNG VẤN ĐỀ ĐẶT RA VÀ GIẢI PHÁP	342
	PGS.TS. Nguyễn Duy Dũng
QUAN HỆ ĐỐI TÁC CHIẾN LƯỢC VIỆT NAM - NHẬT BẢN (2009-2023) TRONG BỐI CẢNH CẠNH TRANH ĐỊA CHIẾN LƯỢC GIỮA MỸ VÀ TRUNG QUỐC Ở KHU VỰC ĐÔNG Á	353
	PGS.TS. Lê Thành Nam TS. Nguyễn Tuấn Bình
CÁC NHÂN TỐ ẢNH HƯỞNG VÀ TRIỂN VỌNG HỢP TÁC QUỐC PHÒNG VIỆT NAM - NHẬT BẢN TRONG THẬP NIÊN THỨ BA CỦA THẾ KỶ XXI	36
	ThS. Hoàng Hải
HỢP TÁC QUỐC PHÒNG - AN NINH ĐA PHƯƠNG CỦA NHẬT BẢN TẠI ĐÔNG NAM Á TỪ ĐẦU THẾ KỶ XXI ĐẾN NAY VÀ GỢI Ý CHÍNH SÁCH ĐỐI VỚI VIỆT NAM	37
	PGS.TS. Bùi Thị Thảo TS. Lê Thị Quý Đức
HỢP TÁC AN NINH VIỆT NAM - NHẬT BẢN TRƯỚC NHỮNG THÁCH THỨC TỪ TRUNG QUỐC TRÊN BIỂN ĐÔNG: TIẾP CẬN TỪ HỆ THỐNG CẤP ĐỘ PHÂN TÍCH	38
	Lê Hoàng Kiệt Trần Văn Bình Trần Trương Gia Bảo
SỰ HIỆN DIỆN CỦA NHẬT BẢN Ở BIỂN ĐÔNG - NGUYÊN NHÂN VÀ THỰC TIỄN TRIỂN KHAI	39
	TS. Phạm Thị Yên
QUAN HỆ VIỆT NAM - NHẬT BẢN GIAI ĐOẠN 1992 - 2022: THÁCH THỨC VÀ TRIỂN VỌNG HỢP TÁC	40
	TS. Nguyễn Việt Xuân
QUAN HỆ KINH TẾ VIỆT NAM - NHẬT BẢN TRONG BỐI CẢNH TRẬT TỰ THẾ GIỚI MỚI (2001 - 2022)	41
	TS. Dương Quang Hiệp NCS. Trần Thái Bảo

**QUAN HỆ ĐỐI TÁC CHIẾN LƯỢC VIỆT NAM - NHẬT BẢN (2009-2023)
TRONG BỐI CẢNH CẠNH TRANH ĐỊA CHIẾN LƯỢC GIỮA MỸ
VÀ TRUNG QUỐC Ở KHU VỰC ĐÔNG Á**

PGS.TS. Lê Thành Nam

TS. Nguyễn Tuấn Bình

Trường Đại học Sư phạm, Đại học Huế

Tóm tắt: Kể từ khi thiết lập quan hệ ngoại giao (21/9/1973), Việt Nam và Nhật Bản đã xây dựng được mối quan hệ hữu nghị và tốt đẹp, đạt sự tin tưởng cao về chính trị, tăng cường hợp tác và hỗ trợ kinh tế, đồng thuận với nhau tại các diễn đàn quốc tế và khu vực. Tuy nhiên, khu vực Đông Á trong những năm gần đây đã trở thành “sân chơi” của cuộc cạnh tranh quyền lực Trung Quốc - Mỹ, và bây giờ là giữa Trung Quốc và Nhật Bản. Sự trỗi dậy về mọi mặt và sự quyết đoán của Trung Quốc trong các tranh chấp ở Biển Đông và Biển Hoa Đông đã làm dấy lên những lo ngại chung đối với Washington, Tokyo và Hà Nội. Trong bối cảnh đó, Việt Nam và Nhật Bản đã tăng cường hợp tác để thiết lập “Quan hệ đối tác chiến lược vì hòa bình và phồn vinh ở châu Á” (từ năm 2009) như một hàng rào chống lại một số thách thức kinh tế, an ninh và chiến lược mà hai bên cùng quan tâm. Bài viết tập trung làm rõ mối quan hệ đối tác chiến lược giữa Việt Nam và Nhật Bản sẽ không chỉ phục vụ lợi ích của hai nước, mà còn góp phần thúc đẩy hòa bình và thịnh vượng của khu vực Đông Á, đặc biệt trong bối cảnh cạnh tranh địa chiến lược Mỹ - Trung hiện nay.

Từ khoá: Đối tác chiến lược, Việt Nam, Nhật Bản, cạnh tranh Mỹ - Trung Quốc, Đông Á

Mở đầu

Tại cuộc họp báo đầu tiên vào tháng 3/2021, Tổng thống Mỹ Joe Biden đã nhận định, Trung Quốc muốn “trở thành quốc gia hàng đầu thế giới, quốc gia giàu có nhất thế giới và quốc gia quyền lực nhất thế giới” [17, tr. 27]. Ngày 20/01/2023, chính quyền Mỹ của Tổng thống Joe Biden đã bước sang năm thứ ba. Trong khi Nga trở thành một vấn đề cấp bách kể từ cuộc xung đột Nga - Ukraine bùng nổ từ ngày 24/02/2022, Trung Quốc vẫn là mối quan tâm hàng đầu trong chính sách đối ngoại của chính quyền Biden. Ngày 21/10/2022, Nhà Trắng đã công bố Chiến lược An ninh Quốc gia, nhấn mạnh Trung Quốc là một trong những “thách thức nghiêm trọng lâu dài đối với trật tự quốc tế” [14] và làm sâu sắc thêm chiến lược cạnh tranh Trung Quốc bằng cách tăng cường quan hệ với các nước đồng minh của mình. Kế thừa chính sách “đối đầu” (Confrontation) với Trung Quốc từ chính quyền D. Trump, Tổng thống J. Biden đã triển khai chính sách mới đối với Trung Quốc, bao gồm cả “cạnh tranh” (Competition) và “hợp tác” (Cooperation) - gộp lại thành ba chữ C trong chính sách đối ngoại với Trung Quốc của Mỹ. Tuy nhiên, nội dung trọng tâm lại là cạnh tranh, cụ thể là “cạnh tranh chiến lược”.